

Реферат на тему: "Мистецька творчість Анатолія Кичинського"

Анатолій Кичинський

Реферат

на тему:

Мистецька творчість

Анатолія Кичинського

Якби зараз проводився рейтинг талановитості й визнаності серед художників думки й слова землі Таврійської, то чи не найпершим номером у ньому значився б Анатолій Кичинський – поет-мислитель, поет-маляр, поет-універсал.

Якщо охопити поглядом панораму творчого розвою А.Кичинського, то у ній яскраво виділяються такі аспекти.

Дебютував митець у віці, коли в сучасній творчій особистості поєднуються молодість духу, зрілість погляду й художня вправність.

Перша збірка з цілковито романтичною назвою і такою ж романтично-образною тональністю — "Вулиця закоханих дерев" — вийшла, коли поетові було 26 років. Вона виявилася настільки цікавою, що тепер, з відстані майже чверті століття, можна говорити про те, що це був не поетичний дебют (щось у цьому слові відлунює аматорське, початківське), а початок розгортання художньої майстерності А.Кичинського.

Творчої перерви, що часто спіткає людей мистецтва (і від мистецтва) після першої книжки, тим більше вдалої, яскраво талановитої, у поета не трапилося. Навпаки, майже форсованими й напрочуд потужними художніми темпами почали виходити нові збірки Анатолія Кичинського, з перервою у два-три роки, а то й частіше. Молодий талант посилювався талантом молодості, і поет говорив пристрасно, виступав упевнено, розвивався новими образами й ритміко-стилістичними новаціями.

В українській художній культурі з'явилося ім'я безперервного пошуку й інтонаційно-формальної розмаїтості. З кожною наступною книжкою А.Кичинський виблискував свіжими й несподіваними гранями свого поетичного поступу. Його недекларований рейтинг (рейтингові конкурси ще не були властивими тодішньому суспільству) в поетичній культурі 80-х років XX століття сягав високих оцінок критиками й літературознавцями.

"Вулиця закоханих дерев" (1976) променисто й гаряче освітилася "Світлом трави" (1979), проте невдовзі поет зазвучав по-новому, бо в перекладі російською мовою вийшла друком його збірка "Средь белого дня" (1980); потім почала дзвеніти "Землі зелена кров" (1982), а після неї проникливими й журливими поезіями ожила книжка "Листоноша - Земля" (1985). Поет ішов далі й сформулював своє кредо - "Дорога завдовжки в любов" та "Сотвори свет" (обидві - 1988, друга — в перекладі російською

мовою); і тоді прийшов час "Повторення непройденого" (1990), останньою ж на тривалий термін (майже на десять років) стала збірка "В гості до мами" (1991).

І от знову помітна подія в художньому русі Таврії та України – вихід у херсонському видавництві "Айлант" довгоочікуваної післяперервної книжки Анатолія Кичинського, яка, продовжуючи стилістику його попередніх поетичних назв, звучить на рівні пантеїстичної глибини й образної експресивності — "Жива і скошена тече в мені трава" (1999).

За п'ятнадцять років (з 1976 до 1991) – дев'ять поетичних збірок. Пломенистих, задушевних, мелодійних, ліричних і філософських. Кожна з них засвідчувала талант довгостроковий, небуденний, потужний. Кожна з них відкривала для нас А.Кичинського як майстра різноманітних поетичних стилів, форм та інтонацій. Кожна з них є відчутним кроком в художньому розвитку поета.

Десята збірка, 1999-го року, — це вінець того, що створив художник майже за двадцять п'ять років у літературі й для літератури. Це антологія його оригінальних змістових, ритмомелодійних, формотворчих осягів в українському мистецтві.

Що ж випромінюють поетичні книжки Анатолія Кичинського? Чим вони вирізняються серед поетичних видань його сучасників? Чим вони можуть бути цікавими для майбутнього?

Основна макротеза-відповідь на поставлені запитання виглядає так: Анатолій Кичинський – це митець, який досягає значного успіху в усіх поетичних мотивах, формах й експериментах, до яких звертається у процесі сходження східцями світопізнання.

Він з рівною майстерністю володіє фольклорними інтонаціями, стилізаціями під народну пісню, проникливою ліричністю, поетикою філософічних роздумів, авангардовими формами. Будь-яка з цих поетичних іпостасей є органічно властивою А.Кичинському.

Для нього звернення до різностильових, різноякісних поетичних форм – це не варіації самопошуку, це органічність різнопланового самовияву. Й тому є підстави стверджувати: Анатолій Кичинський – поет неабиякого поетичного потенціалу й довговічного художнього звучання.

Одна з граней його таланту – довершеність фольклорної стилістики, мелодики, народної пісенності.

Фольклорні поезії А.Кичинського (зокрема "Вість", "Постіль") настояні на ритміці, образності, інтонаційній ширості народних страждань, почуттів і роздумів. Поет неначе закумулював у своїх фольклорних віршах ментальність українського світопочуття, у якому поєднуються мотиви горя й муки, долі й кохання, де звучать туга і надія, біль і радість, скорбота і внутрішня сила народного духу. Поет промовляє у таких віршах голосом народної душі – широкої та зосередженої, вразливої та образно мислячої, вистражданої та пісенної.

Суголосність поезій "Вість" та "Постіль" фольклорним інтонаціям і мотивам посилюється й епіграфами до цих творів, що, як зазначається автором, також узяті з

українських народних пісень.

Поезія "Вість" – це прониклива лірична варіація з теми фольклорного рядка "Кінь трави не їсть, кінь води не п'є...". Розвиваючи цей рядок-мотив, А.Кичинський розгортає проникливу, трепетну, чисту й зажурливу картину. В основі її лежить характерний прийом зі спадщини українського фольклору – розповідь про життєві ситуації, колізії, що ведеться від імені померлого чи загиблого персонажа.

Акцентація настроєвості, вживання лексичних повторів, прозорість рими й невимушеність звукового римування, легкість строфічної структури, використання фольклорної стилістики, характерних народнопоетичних образів надає цьому віршу якостей викінченого твору.

Кінь трави не їсть,
кінь води не п'є –
кінь копитами
шлях додому б'є.
Кінь вудила рве,
кінь сльозу ковта,
кінь без вершника
битий шлях верста.
Кінь води не п'є,
кінь трави не їсть –
кінь про смерть мою
має чорну вість.
Білий в яблуках,
почорнів мій кінь,
серед білих хат
ронить чорну тінь.
Вже і сам на тінь
перевівся він.
На подвір'ї став –
не встає з колін.
І води не п'є,
І трави не їсть.
Всі питаються:
"Що за дивний гість?"
Всі дивуються,
а моя рідня,
гірко плачучи,
обійма коня.

Поезія "Постіль" виділяється художньою глибиною в розробці традиційного народного мотиву – недолі покинутого кохання. Це вірш-причитання на тему іншого рядка — "Вже моя постіль пилом припала...", і також актуалізованого митцем з

української народної пісні. Мотив жіночого страждання, болю, зневіри й водночас до кінця не втраченого сподівання на повернення щасливих миттєвостей любові проникливо передано поетом у цьому вірші. У ньому й сумна гіркота очікування коханого, і призабута радість від давніх зустрічей, і безвихідь сердечних почуттів.

Цей невеликий за розмірами вірш є цілою історією жіночого кохання – скорботи тіла й душі, емоційної виснаженості й розпуки.

Інтонації зневіри, душевного суму, довгих і важких мук завершують звучання цього твору інтимної поезії А.Кичинського.

Час мені постіль
іншу стелити.
Ляжу і вкриюся в ній
з головою –
і припаде моя постіль
травою...

Глибинна експресія, лаконічна сповідальність, прописаність психологічного стану, узагальненість почуттів і конкретність побутової деталі, окремої риси надають цьому віршу символічного звучання й підтексту.

Образ жіночої долі з проникливою глибиною, художньою виразністю відтворено А.Кичинським у цих та інших поезіях. Поет продовжує традицію змалювання жіночого серця, жіночого душевного світу в річищі поетичної сили Т.Шевченка та М.Чернявського.

Вірші "Вість" та "Постіль" не є поетичними наслідуваннями характерних мотивів української усної (та й не лише усної) народної творчості. Це оригінальні поетичні форми, майже непомітно осучаснені поетичним пензлем А.Кичинського з допомогою використання елементів новітньої поетичної техніки.

Фольклор – це одне з джерел творчості А.Кичинського, одна з вихідних макротез його художнього мислення, один з духовних та образних материків українського поета.

Фольклорні епіграфи А.Кичинський бере й до інших своїх поезій – "Свічка", "Друзям" тощо, поезій, які, власне, виходять за межі фольклорних імпровізацій. Це цілком сучасні за стилістикою, манерою версифікації поетичні роботи, проте їхні корені знаходяться у народнопоетичній свідомості.

Фольклорність мислення – лише одна з граней творчого мислення Анатолія Кичинського. Було б невибачливим завуженням зводити його творчий ужинок до фольклорних інтонацій та асоціацій.

Яких би поглядів на мистецтво не дотримуватися, проте було б невмотивованим спрощенням вважати визначальним для А.Кичинського (як і для його інтерпретації) наявність у його творчості фольклорних аспектів.

Анатолій Кичинський – сучасний поет, творча манера якого містить у собі не лише народнопоетичні традиції, культурні ознаки, спадкоємність, але й традиції класиків українського поетичного слова.

У його поезіях спостерігаємо народну глибинність Т.Шевченка, інтонаційну

прозорість П.Куліша, інтелектуальну міць І.Франка, елегійну чистоту О.Олеся, ніжну зажурливість С.Черкасенка, епічну окриленість раннього П.Тичини, візерункову точність М.Зерова, щирі експресивність М.Хвильового, філософічну спостережливість Є.Фоміна, інтимну свіжість В.Сосюри, авангардову яскравість В.Голобородька.

Відчувається внутрішній зв'язок поетичного світу А.Кичинського й з іншими національними поетичними культурами – зокрема російською. Його поезії відлунюють парадоксальною загадковістю й контурністю раннього Б.Пастернака, карбованістю рядка, ритмофрази В.Маяковського, символікою кольорів С.Єсеніна, умовивідною виваженістю А.Тарковського, образною каскадністю й мовною ускладненістю Й.Бродського.

У творчій постаті А.Кичинського схрестилися різні поетичні й художні культури, уподобання, школи. Це сприяло тому, що митець оволодів майже всіма виявами сучасного мистецтва – синтезом фольклорного та модернового начал, притчевими й символічно-конкретними формами, філософсько-інтимними мотивами.

Для поезії Анатолія Кичинського не властиве те, що літературознавці звикло й ушаблонено називають "наявністю проблематики", маючи на увазі домінування соціальних характеристик у творчості. Щодо нього це – неначе відлуння соціологічного підходу до мистецтва. А.Кичинський не пише вірші з метою "постановки питання" або "розв'язання проблеми". Ним рухають інші духовні й творчі джерела.

Його поезія – внутрішньо ніжна, тендітна, образно вишукана. Вона натхненна гамою поетових почуттів. Він пише малюнками почуттів, сюжетами образів, фарбами ліричних сюжетів, настроями думок. Він пише не як відгук на подію, факт, певні процеси, а тому, що його поетична душа народжує слово-образ, рядок-думку, строфу-роздуми. Він пише, тому що його душа сповнена того розмаїття кольорів, мелодій, звукових асоціацій, що їх вона переживає в безпосередньому зіткненні з гамою життя.

Вірші Анатолія Кичинського відлунюють багатством – ритмостиллю, мікро— і макрообразів, поетичних сюжетів, літературних напрямків і течій, культурно-поетичних традицій.

У його віршах, як у благодатному ґрунті, проросли найрізномнітніші мотиви, аспекти світової поезії – постмодернової та офольклореної, реалістичної та імпресіоністської, асоціативної та романтичної.

Серед них передусім виділяються такі – мотиви історико-міфологічної давнини ("Початок балади"), зв'язку різних історичних часів ("Голосом скіфа"), неподоланого трагізму буття ("Над борозною", "А дорога летить"), безмежності й поетичної щирості народної душі ("Гудзик білий, гудзик чорний"), трагізму материнської долі ("Зима"), долі мистецтва й митців у сьогоденній дійсності ("Балачки припинились. Читаються вірші..."), асоціативності вічної природи та пейзажних елегій ("По залізних дахах...", "Ще дерева – зелені-зелені...", "В осінніх барвах розкошує око..."), сенсу життя й духу споконвічного стремління ("Біла зірка на лобі вороного коня..."), взаємин людини й природи, єдності людського й природного начал ("Шипшина"), філософії природи й невмирущого кровообігу життя ("Малесенька, малюсінька, манюнька...", "Остання

відлига", "Стояв у лісі дощ..."), безупинного всесвіту кохання ("Наче в цілому світі – нікого...", "Накинь на плечі плащ...", "В'ється хміль по тичинках дощу..."), швидкоплинності життя і неповторної краси миттєвості ("Тихше, музико, — грає вино!..", "Жива і скошена тече в мені трава").

Поезія А.Кичинського заснована на невлучно соковитому словопочутті, що увиразнюється емоційним порухом думки. Емоційність поета різностильова – журлива і пафосна, мажорна і елегійна, сумна і урочиста. Мелодійність його рядків передається не лише інтонаційними засобами, але й широкою палітрою кольорів. Це створює феномен музики фарб, тонів і напівтонів, світла й тіні.

Відмінна риса його художнього стилю – ліричний мелодійний живопис ритмообразом, де настрої виражається акварельним словом, де поетичні ноктюрн чи соната увиразнюються графікою органічних кольорів.

Один з основних прийомів А.Кичинського – використання поетичної пастелі як засобу творення власного художньо-мелодійного світу й світла. Його рядки витончені, строфи сюжетні, поетичні картини наснажені поліінтерпретаційним підтекстом.

А.Кичинський – поет асоціативний. Схильність до асоціацій є рисою складних митців, які розраховують на багатий, непересічний духовний світ своїх співрозмовників-читачів. Його поезії "Вовче сонце над світом горить...", "Читаю напам'ять повільний у лампі вогонь...", "Моя маленька іскро Божа...", "По жовтому піску, по жовтім шовку жовтня...", "Тир", "...І все це в повітрі, густім, як бурштин...", "Мисливець", "Наприкінці літа наприкінці літнього дня" розраховані на розвиненість культури підсвідомості, інтуїтивно-образного бачення світу, на вміння одержувати інтелектуальну насолоду високої напруги від образної складності й від уникнення однозначності.

Поезія "Читаю напам'ять повільний у лампі вогонь..." є характерною формою мистецтва, що сповідує філософію образної безперервності, образної взаємоперехідності, невимушеної ускладненості й органічності всьогосущого на білому світі й у небесному житті. Поет відкриває невлучність філософської простоти складно пов'язаних між собою образів, явищ, процесів:

Читаю напам'ять каміння і порох доріг,
і дим полігонів, і довгу дорогу додому,
і стежку додому, і втоптаний в землю поріг,
і мамині очі, і в рідному погляді втому.
Читаю напам'ять пришиклі сади і ліси,
де гнізда вслухаються в дихання хуги близької,
і майже надривні небесні чийсь голоси,
в яких так багато глибокої туги людської.
Читаю напам'ять прощальні клинописи птиць,
і небо слов'янське над крильцями сина малого,
і усмішки друзів, які вже летять горілиць
глибоко під рястом круг сонця і серця мого...

Культура складного образу, складно виражених почуттів, настроїв є свідченням не

тільки теперішньої, але й майбутньої сучасності митця та його індивідуального погляду на світ.

А.Кичинський є вишуканим поетом не тільки для сьогоденної української культури, але й для наступних генерацій шанувальників красного слова. Тому що його художнє слово по-справжньому красне – увиразнене, малюнкове, багатобарвне, масштабне, поетично мудре.

Сказати, що Анатолій Кичинський є митцем всеукраїнського значення, означало б впадати в банальність. Його вага є значно більшою. Це один з найуніверсальніших поетів кінця ХХ століття. Десять його поетичних книжок засвідчують, що Таврійська земля услід за Миколою Кулішем, Олексієм Кручьоних, Сергієм Бондарчуком продовжує народжувати й плекати митців європейського звучання.